

Give me five!

PerSpektiv - Per's Pective, en petit til PS!

Av: Per Dahl

Første kjente: Her håndhilser Babylons konge, Marduk-Zakir-Shumi I på Shalamaneser III etter at sistnevnte drepte førstnevntes bror. Etter førstnevntes ønske. Dette skjeddefor snart 2900 år siden. Relieffet står utstilt på det irakiske nasjonalmuseet. Foto: Osama Shukir Muhammed Amin/Wikimedia

Denne petiten skal ikke handle om pentatonikk eller de mange femdelte hierarkier i teorier om ferdigheter og behov. Den skal handle om den tradisjonelle håndhilsningen. Det å føre den høyre hånden frem mot den du ville hilse på, hadde etablert seg som det vanligste hilsningsritualet i den vestlige verden. Så sterk var den kulturelle kodeksen at bare fysiske hindringer var godtatt som grunnlag for å avvike fra høyrehåndsregelen. Barn ble oppdratt til å bruke høyrehånden, gripe om den møtende med et fast håndtrykk (som ofte ble tatt som mål på personlighetens styrke), og gjerne kombinert med et høflig nikk, eller neiing for jenter. Denne tradisjonen ble videreført ikke bare til neste generasjon, men inngikk som del av den kulturelle kolonialisering blant de vestlige kolonimaktene. I så måte vil en kort historisk gjennomgang vise at dagens hilsningsritualer inngår i en dekolonisert kontekst.

Mang en uenighet har blitt til enighet med et avsluttende håndtrykk, og mang en avtale er blitt beseglet gjennom et håndtrykk.

Men det var med den tredje amerikanske presidenten Thomas Jefferson (1743-1826) at håndhilsningen ble hverdagsliggjort. Han ønsket gjennom å håndhilse på velgerne, å knytte statsembetet tettere opp til folket og distansere seg fra tradisjonene i det britiske kongehuset. Supplert med oppblomstringen av kvekersamfunnene ble håndhilsningen utbredt og tatt som tegn på at du kom med fredelige hensikter (åpen hånd uten våpen). Håndhilsningen fikk etter hvert godt fotfeste i Europa, særlig i Nord-Europa, og var lenge det dominerende hilsningsritualet.

Nye trender kom til å utfordre håndhilsningen på slutten av 1900-tallet. En ting var den alminnelige bevisstheten om andre kulturers hilsningsritualer gjennom medienes informasjons-globalisering. Men det vokste også frem stadig nye alternative hilsningsritualer i vesten, særlig blant ungdom og på sportsarenaer. Håndhilsningen ble ansett som gammeldags og til dels kolonialistisk; nå var ønske å ha et hilsningsritual som kunne underbygge en

annen identitet enn hva den hvite manns håndtrykk representerte. Et av de mest dominerende ble 'give me five'-hilsenen; en åpen hånd mot en åpen hånd, et ønske om en grensesprengende frihet mer enn et varsel om fredelige hensikter. Blant disse brukerne finner vi også ofte bruken av 'wow' som et uttrykk for et grenseoverskridende inntrykk. Noe av maktspillet i ritualer er beholdt ved at styrken i klaskingen av håndflatene indikerer et styrkeforhold som tidligere styrken i håndtrykket representerte. Gesten kan spores tilbake til det afroamerikanske hilsningsritualet 'low five' fra 1920-tallet hvor den ene holder frem sin åpne hånd i lav posisjon og den andre klasker sin åpne hånd ned. En ny variant blir delvis tidfestet til 1980-tallet i amerikansk sport hvor spillerne to en 'high five', dvs. slo åpne hender sammen over hodet på hverandre. Uttrykk som 'give me five', 'slap/slip me five', ble gjerne uttalt for å signalisere den nye gesten. Etter hvert ble dette tatt opp særlig i ungdoms- og barnekulturen i resten av Vesten.

Med koronaepidemien kom dødsstøtet til håndhilsningen ut fra ritualets smittepotensial.

Alternative forsøk med albuer og fotberøringer ble utprøvd uten at de har overlevd opphevelsene av restriksjonene etter pandemien. I dag er det mangfold av hilsningsritualer som praktiseres og hvor de ulike generasjonene har sine preferanser. Koloniene har for det meste fått sin selvstendighet og tatt opp sine hilsningsritualer. Ulike samfunnsgrupper søker å tydeliggjøre sin identitet gjennom egne hilsningsritualer. Dette er særlig tydelig i de mange ungdomsserier i tv og på sportsarenaer. I fremveksten av flerkulturelle samfunn opplever vi nå en dekolonisert hilsningsverden.